

prodal s výdělkem 1 Kč na kopě. Této důležité skutečnosti nedocenily nižší soudy, když zkoumaly včasnost provedené krycí koupě. Žádá-li se náhrada škody, která vzešla právě se zřetelem na takovýto obchod, pak musí býti k této skutečnosti přihlédnuto také tam, kde okolnosti mluví proti B-ovi. S toho hlediska je a bylo pro B. docela bezvýznamné, že směl u žalovaného odvolati dodávku až do konce roku 1932, když přece věděl, že je zavázán žalobkyni ze svého prodeje hned, a když právě tento svůj závazek činí základem svého nároku na náhradu škody. Nešlo tedy o nějakou možnou dodávku teprve v budoucnosti a nejistou, nýbrž o pevný a určitý závazek vůči žalobkyni. Jestliže pak žalovaný hned na začátku tohoto obchodního případu, ať se to stalo z jakýchkoli důvodů — určitě a nedvouznačně prohlásil, že za smluvních podmínek, jichž se B. dovolával, plniti nechce a nebude, musil se B. podle povinnosti řádného obchodníka hledě na svůj již tehdy pevně trvající závazek starati o úhradu pro žalobkyni jako svou odběratelku hned v té době, protože ve svém zájmu již tenkrát potřeboval úhrady, kdyby žalobkyně zboží ihned odvolala. Vždyť sám v korespondenci poukazuje na to, že by vlastně on sám směl od žalovaného požadovati zabezpečení dodávky, z čehož lze usouditi, že si již tehdy sám byl vědom toho, že by pro něho mohly nastati potíže, kdyby sám musil dostáti svým závazkům vůči svým odběratelům, a kdyby se na druhé straně nemohl s úspěchem hojiti na žalovaném. Nezáleží na tom, zda směl a měl žalovanému dávat dodatečnou lhůtu k plnění, a to dokonce opětovnou a prodlouženou, nýbrž běží o to, zda se podle daných poměrů měl krýti. Nezáleží ani na tom, zda snad spekuloval na újmu žalovaného, protože na to by se mohlo hleděti, kdyby se byl B. kryl, nemaje určité objednávky a určitého svého závazku a nejsa tedy ke krytí nutkán, dovolává-li se však určitého závazku jako důvodu ke krycí koupě a povstalé škody, nejde o spekulaci, a úvaha odvolacího soudu nemá v souzeném případě skutkového podkladu. Jestliže se snad B. spoléhal na to, že snad žalovaný ustoupí od svého stanoviska a přece jen dodá, činil tak ovšem na své nebezpečí. Žalobkyně nevylicila, jak se ceny vajec postupně vyvíjely, a bere za základ jenom onu konkrétní koupě u firmy T., kterou provedla teprve v listopadu a v prosinci 1932. Ani nenaznačuje, že by se byl B. nemohl krýti bez újmy své i žalovaného v té době, kdy již z jednání žalovaného viděl, že ten smlouvu dodržeti a plniti nemíní. Proto nelze onu krycí koupě žalobkyninu uznati za včasnou s hlediska poměrů, jež měl před sebou její postupitel B., a za dostatečný podklad k přiznání požadované částky založené jenom na této koupě. Žalobkyně ani její postupitel nesplnili tu tedy ani za likvidace právního poměru, ale ani za sporu oněch předpokladů, které nutno žádati tam, kde se účtuje konkrétní škoda, a bylo proto nárok žalobní co do té částky zamítnouti.

Čís. 16331.

Dědická posloupnost po zůstaviteli, jenž nabyt podle § 3, odst. 1, zák. o zrušení svěření č. 179/1924 Sb. z. a n. jmění zbaveného svě-

řenského svazku (zrušeného rodinného fideikomisu) jako přední dědic (fiduciář), omezený fideikomisární substitucí ve prospěch prvního čekatele.

Ustanovení zřizovací listiny, že mužským čekatelům náleží přednost před ženami, nebylo zrušeno § 106 ústavní listiny a nelze je pokládati za omezení, přičítící se právnímu řádu nastalému po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví.

Je-li ze zřizovací listiny zrušeného svěření (rodinného fideikomisu) patrné, že podatel přihlášky k dědictví po předním dědici není prvním čekatelem, který by byl podle zřizovací listiny povolán v čas nápadu k nástupnictví ve svěření, jest dědickou přihláškou odvolávající se na zřizovací listinu odmítnouti.

Pokud tu jest první čekatel podle zřizovací listiny o rodinném svěření, nenastává dědická posloupnost podle ustanovení občanského zákona o posloupnosti dědické ze zákona nebo z testamentu. Ustanovení § 1, odst. 3, řeč. zák. nemá na mysli zánik takových práv, která zákon o zrušení svěření čekatelům výslovně zachovává v platnosti, jako je právo prvního čekatele, ustanoveného zřizovací listinou.

(Rozh. ze dne 25. září 1937, R II 299/37.)

K pozůstalosti po Zikmundu D., zemřelém dne 6. září 1936, které zůstavitel nabyt podle § 3, odst. 1, zák. o zrušení svěření č. 179/1924 Sb. z. a n. jako přední dědic, omezený fideikomisární substitucí, se přihlásili s výhradou inventáře Kuno D. a MUDr. Marie D., oba na základě zřizovací listiny ze dne 22. května 1670. Pozůstalostní soud přijal obě dědické přihlášky. Rekursní soud k rekursu přihlášeného dědice Kuna D. odmítl dědickou přihlášku MUDr. Marie D. Důvod y: Soud musí přijmouti dědickou přihlášku, která vyhovuje zákonu (§§ 799 a 800 obč. zák.), avšak smí odmítnouti dědické přihlášky zřejmě nezákonné, zcela libovolně a žádným dědickým důvodem nepodložené (rozh. č. 11472 Sb. n. s.). A dědická přihláška MUDr. Marie D. je skutečně takovouto zcela libovolnou a žádným dědickým důvodem nepodloženou přihláškou. Vysvitne to hned z dalších vývodů: Zákonem ze dne 3. července 1924, č. 179 Sb. z. a n. byla svěření (rodinné fideikomisy) všeho druhu zrušena. V § 2 řeč. zák. se pojednává o držitelích svěření, čekatelích a opatrovníku potomstva a přenechává se upravení poměrů uvolněného svěřenského jmění jejich dohodě. V § 3 se stanoví, co nastane, nebude-li dohoda předložena soudu k schválení. Řečený paragraf zní doslovně takto: »Nebude-li dohoda předložena ve lhůtě určené v § 2, odst. 4, ke schválení, nabude jmění zbaveného svěřenského svazku, kdo byl držitelem svěření v den, kterého nabyt tento zákon účinnosti, jako přední dědic (fiduciář) a bude omezen svěřenským nástupnictvím (fideikomisární substitucí) ve prospěch prvního čekatele, který by byl podle zřizovací listiny (§ 2, odst. 2) povolán v čas nápadu k nástupnictví ve svěření.« V souzeném případě nebyla dohoda předložena soudu k schválení. Vyslovil proto krajský soud v B.

usnesením ze dne 5. srpna 1926, č. j. F 6/98-1158, že dočasný držitel Zikmund D. — to jest nynější zůstavitel — nabyt dnem 15. listopadu 1924 jmění zabaveného svěřenského svazku jako přední dědic (fiduciář) a tím, že bude omezen svěřenským nástupnictvím (fideikomisární substitucí) ve prospěch prvního čekatele, který by byl podle zřizovací listiny ze dne 22. května 1670 povolán v čas nápadu k nástupnictví ve svěřenství. Usnesením téhož soudu ze dne 12. ledna 1927, č. j. F 6/98-1167, byl zjednán knihovní pořádek odpovídající knihovnímu stavu podle knihovního výpisu, č. j. D 409/36-21. Když tedy pozůstalostní soud rozhodoval o přijetí dědických přihlášek Kuna D. (stěžovatele) a MUDr. Marie D., měl přihlížeti k dotčené zřizovací listině. To však zřejmě neučinil a tím ovšem pochybil při rozhodnutí o dědické přihlášce MUDr. Marie D. Podle zřizovací listiny, odstavec 18, jsou ženští členové rodu D. vyloučeni z nástupnictví, jsou-li na živu mužští členové tohoto rodu. Mužští členové rodu D. jsou však nesporně na živu, neboť jsou jimi stěžovatel Kuno D., Max Josef D., L. D., JUDr. Karel D. a PhDr. Mikuláš D. a dědická přihláška mužského člena tohoto rodu Kuna D. byla již pravoplatně soudem přijata. Se zřením na obsah zřizovací listiny, existenci mužských členů rodu D. a pravoplatně přijaté dědické přihlášce Kuna D., jednoho z těchto členů, jeví se dědická přihláška MUDr. Marie D., která se dovolává zřizovací listiny jako právního důvodu k nabytí dědictví, zcela libovolná a žádným dědickým důvodem nepodložená. Bylo jí proto odmítnouti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu MUDr. Marie D.

D ů v o d y:

Zikmund D. nabyt bývalého rodinného svěřenství podle § 3, odst. 1, zákona o zrušení svěřenství ze dne 3. července 1924, č. 179 Sb. z. a n., jako přední dědic (fiduciář), omezený svěřenským nástupnictvím (fideikomisární substitucí) ve prospěch prvního čekatele, který by byl podle zřizovací listiny (§ 2, odst. 2, řeč. zák.) povolán v čas nápadu k nástupnictví ve svěřenství. Když pak 6. září 1936 zemřel, přihlásil se k jeho pozůstalosti, pokud jest omezena vpředu řečeným svěřenským nástupnictvím, Kuno D., jehož dědická přihláška je pravoplatně na soud přijata, a Dr. Marie D., jejíž dědickou přihlášku soud prvé stolice přijal, kdežto rekursní soud ji odmítl. Oba jmenovaní podali dědickou přihlášku na základě zřizovací listiny ze dne 22. května 1670, v jejímž odst. 10 jest ustanoveno toto:

»Da aber Führs 10 nach verhängnis des Allerhöchsten auss obbenendten Unsern Söhnen, einer vor dem anderen (wie leider bereits geschehen) oder auch dessen Eheleibliche Mannliche Descendenten oder lini, vor dass andern lini mit Todt abgingen; als dann wollen wir, dass dem lezt verstorbenen oder dessen lezten Mannlichen Eheleiblichen Erben der Ueberlebende Primogenitus, wann derselbe allein Uebrig wehre, in dessen oder seiner Lini Antheil succedieren und so oft nur ein Eheleiblicher Mannlicher Erb von beeden linien sich im leben be-

fiinde, derselbe, und dessen Eheleibliche Mannliche Erben beede Erb Stammtheil, jedoch nur solange halten soll, bies von ihm, oder seinen Nachkommenden Mannlichen Erben wiederum Zween Eheleibliche Mannliche Erben entsprossen; auf welchen Fall alss dann iedesmahls, so oft sich solches zuträge, diese unsere Gütter denen vor Unss gemachten proportionen nach, wieder voneinander geschieden, und der eine Theil, wie vorschon verordnet, auf das Secundogeniti Lini verstemmen soll, auf obbedeuteten Fall aber davon Unseren Eheleiblichen Mannlichen Descendenten nur eine Haupt vorhanden werde, soll führs 11 . . .«.

V souzené věci není sporu o tom, že smrtí Zikmunda D. vymřela moravská větev rodu D. po meči, kdežto česká větev se skládá z několika mužských členů, takže je tu vedle prvorozeného Dr. Mikuláše D. a jeho synů ještě druhorozený Kuno D., kteřížto mužští členové rodu vylučují podle vpředu citovaného odst. 10 zřizovací listiny posloupnost ženských členů moravské větve, které by bylo lze považovati za první čekatele ve smyslu § 3, odst. 1, zák. o zrušení svěřenství teprve tehda, kdyby celý rod, t. j. obě jeho větve byly vymřely po meči, jak jest ustanoveno v uvedené zřizovací listině v odst. 18: »da nun aber Führs 18. Nach dem willen Gottes unsere Mannliche Eheleibliche Erben ganz absterben, und alsdann entweder obbesagter unser respective lieber Bruder und Schwager Herr Balthasar Freyherr von W. oder einige Mannliche Eheleibliche Descendenten von ihm und zugleich ein oder Töchter von einem oder dem anderen Unsern Söhnen, oder einige von Ihren Töchtern entsprossener Eheleiblicher Mannlicher Erb oder Erben vorhanden wehren, alssdann soll der eine Halbe Theil von obbesagten Unsern Güttern auff ihn Herrn Balthasar Freyherrn von W. und seine Eheleibliche Mannliche Erben succesive nach Ordnung der obbeschriebenen Primogenitur und Fidei Commiss, der andere halbe Theil aber nach eben derselben Ordnung, und Recht auf obbedeutete von Unsern Söhnen posterierende Töchter und derselben Eheleibliche Mannliche Erben doch mit diesem beding fallen führs 1. Dass diese von unsere Söhne Töchtern herkombene Masculi erben dem Zunahmen ihres Geschlechtes auch von W. sich zu schreiben. So wohl auch Führs 2, neben ihren angeborenen Wappen, dass W-sche zu führen, schuldig sein.«

Naproti tomu dovozuje dovolací stěžovatelka, že shora uvedená přednost mužských členů rodu zanikla podle zákona o zrušení svěřenství po případě podle zákona o zrušení šlechtictví ze dne 10. prosince 1918, č. 61 Sb. z. a n. a § 106 ústavní listiny a že ze zřizovací listiny po vyloučení všech domněle podle jejího názoru již zrušených ustanovení nezbývá prý nic než fideikomisní substitute, která prý musí býti projednána podle předpisů občanského zákona. Ona se tudíž zřejmě považuje za první čekatelku ve smyslu §§ 2 a 3 zákona o zrušení svěřenství. Podle § 2, odst. 2, tohoto zákona jsou však čekateli ti, kteří v den, kterého zákon o zrušení svěřenství nabude účinnosti, jsou povoláni podle zřizovací listiny k posloupnosti ve svěřenství a jsou již na živu nebo aspoň pokládáni za narozené, při čemž se však nehledí na omezení zřizovacích listin, která se příčí právnímu řádu nastalému

po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví (pro nerovný sňatek, nedostatek šlechtictví nebo určitého počtu šlechtických předků a podob.). Z toho tedy jasně plyne, že se k jiným omezením zřizovacích listin při posuzování otázky, kdo je prvním čekatelem ve smyslu § 2, odst. 2, řeč. zák. přihlížeti musí, a nemá opačný názor dovolací stěžovatelky opory ani v zákoně, ani v jeho právnickém výkladu, neboť i dnes lze v posledním pořízení přiznati mužům přednost před ženami, a nelze v tom spatřovati výsadu pohlaví nedovolenou podle ústavy, takže § 106 ústavní listiny ono ustanovení zřizovací listiny, jež dává přednost mužským agnatům před ženami, nebylo zrušeno, a má ustanovení § 2, odst. 2, zákona o zrušení svěření na mysli jen taková omezení, jež se přiči právnímu řádu nastalému po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví. Ale o takovýto případ výsad plynoucích z rozdílu pohlaví v souzené věci nejde, jak bylo právě vyloženo (srv. Krčmář v Právniku 1925, str. 274—275, Weyr ve Slovníku veřejného práva československého svazek IV, heslo: Šlechtictví, str. 866—869 a Soustava československého práva státního 1924, str. 77). Z toho plyne, že dovolací stěžovatelka není první čekatelkou ve smyslu zřizovací listiny, takže substituční pozůstalost po Zikmundu D. jí nenapadla a proto rekursní soud právem odmítl její dědickou přihlášku k oné pozůstalosti, která tvoří substituční podstatu podle § 3 zák. o zrušení svěření. Toto zjištění práva, na němž záviselo rozhodnutí o přijetí či nepřijetí dědické přihlášky dovolací stěžovatelky, mohlo se podle § 25 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. státi v nesporném řízení — ovšem jen s účinky pro toto řízení —, a je proto dovolací stěžovatelkou vznesená výtka zmatečnosti napadeného usnesení lichá. Napadené usnesení není ostatně stíženo žádnou vytýkanou nebo jinou zmatečností.

Nejvyšší soud dovodil v celé řadě svých rozhodnutí, že pozůstalostní soud má odmítnouti dědickou přihlášku, je-li ze spisů nebo jiných listin (na př. ze zakládacích listin rodinného svěření) zřejmé, že podatelé dědické právo nepřisluší (rozh. č. 1751 a 4729 Sb. n. s.), nebo jde-li o přihlášku zřejmě nezákonnou, zcela libovolnou a žádným dědickým důvodem nepodloženou (rozh. č. 14478 Sb. n. s.). Právě o tu otázku jde i v souzeném případě, kde dovolací stěžovatelka dovozuje své dědické právo ze zřizovací listiny, podle níž však hledíc na vyličené poměry a na existenci mužského čekatele první čekatelkou není. Pokud ovšem dovolací stěžovatelka uvádí také, že jde již jen o pouhou fideikomisární substituci, kterou projednati sluší podle ustanovení o b č a n s k é h o z á k o n a, přehlíží, že tento názor je v rozporu s § 3 zákona o zrušení svěření a že občanský zákon neobsahuje žádné ustanovení, jež by se hodilo na souzený případ, neboť ustanovení substituta, jak plyne z povahy fideikomisární substituce, může býti jen dílem zůstavitele a zákon nemůže nahraditi jeho vůli a ani tak nikde nečiní (srv. § 564, 604, 608 obč. zák.). I ve výjimečném případě, který je upraven právě v § 3 zákona o zrušení svěření, ustanovil zákon za fideikomisárního substituta prvního čekatele, t. j. osobu, která by byla povolána v čas nápadu k nástupnictví ve svěření podle zřizovací listiny (§ 2, odst. 2, 1. o.). Kdyby zákon chtěl nabytá práva

onoho čekatele naprosto odstraniti, byl by tak mohl beze všeho ustanoviti tím, že by dočasné držitele svěřenství učinil neomezenými vlastníky rodinných svěřenství. Ježto však tak neučinil, dal tím najevo, že prozatím, to jest, pokud tu jest ještě první čekatel podle zřizovací listiny, nemá nastati beze všeho dědická posloupnost podle ustanovení občanského zákona o posloupnosti dědické ze zákona nebo z testamentu, takže příbuzenský stupeň dovolací stěžovatelky k zůstaviteli Zikmundu D. musí zůstatí v souzeném případě bez povšimnutí. Ustanovení § 1, odst. 3, nemá pak na mysli zánik takových práv, která zákon o zrušení svěřenství čekatelům výslovně v platnosti zachovává, jako je právo prvního čekatele, jímž jest Kuno D.

Čís. 16332.

Společenstva výdělková a hospodářská (zákon č. 70/1873 ř. z.).

Donucujícímú předpisu § 78 cit. zák. nevyhovují stanovy, podle nichž zaniká ručební povinnost člena zánikem jeho členství, aniž je stanovena zvláštní ručební doba aspoň jednoroční po zániku členství. Nezáleží na tom, že výpovědní doba činí podle stanov tři léta, počínajíc rokem, který následuje po roce, v němž byla dána výpověď.

(Rozh. ze dne 29. září 1937, R I 903/37.)

Soud první stolice schválil výpočet doplatků, který firma »G.«, nákupní společenstvo obchodníků pro J. a okolí, zapsané společenstvo s ručením omezeným v likvidaci, předložila podle § 187 konk. ř. a námitky některých členů společenstva zamítl. Důvody: Někteří členové namítají, že jejich členství již zaniklo výpovědí. V té příčině jest rozhodující den zahájení likvidace, t. j. 10. září 1932 a nikoliv, jak míní Rudolf P., doba, v které měl býti prohlášen konkurs, t. j. rok 1936 (arg. ex. § 76, věta první, zák. č. 70/1873 ř. z.). Podle § 8 č. 1 společenstevních stanov pozbývá člen členství výpovědí. Výpovědní doba činí tři léta a začíná 1. lednem roku, který následoval po uplynutí onoho roku, v němž došlo k výpovědi. Podle § 78 zák. č. 70/1873 ř. z. trvá ručení vystoupivšího člena ještě aspoň po jeden rok po uplynutí obchodního roku, v kterém nastalo vystoupení. Zaniklo tudíž ručení za doplatky dnem 10. září 1932 jen u těch členů, kteří nejdéle do 31. prosince 1927 dali řádnou výpověď, a to se u členů, kteří vznesli námitky, nestalo. Rekurse u soudu nevyhověv rekursu Adolfa H. a Františka M., potvrdil napadené usnesení. Důvody: Je pravda, že ustanovení bodu 6 c) stanov o ručení členů nutno vykládati ve spojení s § 8 č. 1 a § 11 stanov a že se podle stanov ručení člena končí zároveň s členstvím. Avšak § 11 stanov jest v odporu s ustanovením § 78 zák. ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., podle něhož trvá ručení vystouplého člena ještě rok po uplynutí obchodního roku, v němž se stal výstup. Řečený předpis jest ius cogens v tom smyslu, že stanovy musí vyhovovati řečenému předpisu a že odchylky jsou možné jen potud, pokud zákon sám